

УДК 338.439

DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2025-1-1>**Благу́та Яросла́в Миха́йлович**

аспірант,

Львівський державний університет внутрішніх справ

вулиця Городоцька, 26, м. Львів, 79000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1339-8665>**Кіна́рьов Ві́ктор Анато́лійович**

аспірант,

Львівський державний університет внутрішніх справ

вулиця Городоцька, 26, м. Львів, 79000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5452-1537>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ВОЄННИЙ ЧАС: ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС СПІВПРАЦІ В УМОВАХ МІНЛИВОСТІ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Структура статті передбачатиме поглиблений огляд літератури, виокремлення ключових методів, висвітлення мети й завдань дослідження, представлення ключових результатів й узагальнення у вигляді висновків. Огляд літератури показав, що низка теорій і концепцій в контексті врахування специфіки здійснення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах сьогодення, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її сучасну актуальність. Таким чином, ми ставимо за мету охарактеризувати особливості державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного часу. Об'єктом дослідження є держава та приватний сектор як партнери у сфері забезпечення продовольчої безпеки України. Ключовим завданням є визначити напрямки підвищення ефективності державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах сьогодення. Виокремлено основні переваги сторін державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Доведено, що забезпечення продовольчої безпеки через державно-приватне партнерство закладає фундамент для успішного відновлення після завершення воєнного стану. Інфраструктура, створена для розв'язання нагальних потреб, може слугувати міцною основою для подальшого економічного зростання. Встановлено, що безпековий розвиток полягає не лише в силовому захисті, а й у створенні надійних внутрішніх систем постачання, що здатні витримувати будь-які випробування. Визначено перелік найбільш суттєвих факторів гальмування реалізації державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Доведено, що державно-приватна взаємодія в сфері забезпечення продовольчих ресурсів не просто бажана, а життєво необхідна, адже відповідає викликам сучасного світу й утверджує довгостроковий безпековий розвиток. Представлено авторське бачення напрямків удосконалення й рекомендації. Доведено, що безпековий розвиток країни напряму залежить від того, чи зможуть українські виробники вчасно і в достатніх обсягах забезпечувати критично важливі харчові продукти.

Ключові слова: безпека, продовольча безпека, безпековий потенціал, державно-приватне партнерство, безпековий розвиток, система управління, діяльність підприємств, безпекове середовище, зовнішнє середовище.

Blahuta Yaroslav, Kinarov Viktor

Lviv State University of Internal Affairs

ENSURING FOOD SECURITY THROUGH PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN WARTIME: PRINCIPLES OF MANAGEMENT DURING COOPERATION IN A CHANGING SECURITY ENVIRONMENT

Abstract. The structure of the article will include an in-depth review of literature, identification of key methods, presentation of the purpose and objectives of the research, presentation of key results, and a summary in the form of

conclusions. The literature review has shown that many theories and concepts in the context of taking into account the specifics of implementing public-private partnerships in the field of food security under current conditions remain not fully explored, which has prompted the choice of this topic and its contemporary relevance. Thus, our goal is to characterize the features of public-private partnership in the field of food security during wartime. The research object is the state and private sector as partners in the field of Ukraine's food security. The key task is to identify ways to improve the effectiveness of public-private partnership in the field of food security under current conditions. The main advantages of parties in the public-private partnership in the field of food security have been identified. It has been proven that ensuring food security through public-private partnership lays the foundation for successful recovery after the end of martial law. The infrastructure created to address urgent needs can serve as a solid foundation for further economic growth. It has been established that security development involves not only military protection but also the creation of reliable internal supply systems capable of withstanding any challenges. A list of the most significant factors impeding the implementation of public-private partnerships in the field of food security has been determined. It has been proven that public-private interaction in the field of food resource security is not just desirable but vitally necessary, as it meets the challenges of the modern world and affirms long-term security development. The author's vision of directions for improvement and recommendations is presented. It has been proven that the country's secure development directly depends on whether Ukrainian producers can provide critically important food products on time and in sufficient quantities.

Keywords: security, food security, security potential, public-private partnership, security development, management system, enterprise activity, security environment, external environment.

Вступ. Забезпечення продовольчої безпеки через державно-приватне партнерство у період, коли триває воєнний стан, постає як надважливий фактор для збереження стійкості держави та її громадян. Питання продуктів харчування під час воєнних дій набуває критичної актуальності, адже саме воно впливає на життєздатність населення та загальний безпековий розвиток країни. Незважаючи на ризики, які виникають у безпековому середовищі, що стає мінливим та непередбачуваним, необхідно формувати системні механізми співпраці між державою та приватним сектором, аби сприяти ефективному розподілу ресурсів і мінімізації втрат. У контексті сучасних викликів, що постали перед Україною після повномасштабного вторгнення, продовольча безпека вийшла на перший план як питання, від якого залежить здатність суспільства вистояти й організувати належне функціонування ключових сфер життя. Вважаємо, що такого роду співпраця не лише покликана відповідати на виклики воєнного стану, а й закладає підвалини для майбутнього відновлення, оскільки постійні зміни в безпековому середовищі вимагають гнучких і водночас надійних механізмів управління. Оскільки під час воєнних дій посилюється дестабілізація різних секторів економіки, саме партнерська взаємодія державних структур та приватних гравців допомагає забезпечити без-

перервність виробництва та постачання харчових продуктів. Завдяки цьому зміцнюється суспільна довіра, що є одним із невід'ємних чинників стійкості, і, водночас, створюється передумова для розширення потенціалу, яким країна володіє у сфері постачання харчових товарів.

Структура статті передбачатиме поглиблений огляд літератури, виокремлення ключових методів, висвітлення мети й завдань дослідження, представлення ключових результатів й узагальнення у вигляді висновків.

Матеріали та методи. Слід зазначити, що найбільш вагомі положення висвітлення проблем забезпечення продовольчої безпеки були аналізовані в наукових працях таких дослідників, як М. Єрмошенко, З. Живко, Я. Жаліло, Ф. Журавка, С. Ілляшенко, О. Кириченко, Ю. Кім, О. Костюк, Г. Козаченко, Т. Коупленд (Т. Copeland), Т. Кузенко, О. Литовченко, С. Мельник, І. Мойсеєнко, Т. Момот, В. Мунтіян, В. Мартинюк, О. Мельников, О. Пластун, В. Пономарьов, М. Погосова, Н. Пойда-Носик, В. Прохорова, Є. Палига, О. Полтініна, О. Пономаренко, А. Штангрет та інші. До прикладу, стан продовольчої безпеки України під час війни висвітлюється в роботі Н.С. Іванюк і А.А. Шевченко [1], які аналізують наслідки воєнного стану на продовольчу безпеку, акцентуючи на викликах і реагуванні на них. Економічні аспекти ринку

зерна розглядаються О.П. Петренко [2], який вважає фінансово-економічний аналіз ринку зерна ключовою передумовою для забезпечення продовольчої безпеки. Вплив пандемії на продовольчу безпеку досліджує О.О. Сурілова [3], аналізуючи як глобальні здоров'я кризи впливають на продовольчі системи та їх стійкість. Основні складові економічної безпеки держави в контексті продовольчої безпеки обговорюються М.І. Копитком і Д.А. Заверухою [4], підкреслюючи необхідність міцної економічної основи. Глобальні виклики для продовольчої безпеки під час війни висвітлюються в роботі Т.С. Шабатури та Н.В. Цимбал [5], які розглядають український та світовий контексти. Проблеми та перспективи в умовах воєнного стану аналізуються Н.Г. Клименком [6], який описує поточний стан та можливі стратегії покращення продовольчої безпеки. Заходи щодо зменшення втрат харчових продуктів в Україні розглядаються О. Котиковою, М. Бабич та Т. Олійник [7], які пропонують стратегії для оптимізації харчових ресурсів. Інституціональне забезпечення продовольчої системи в кризових умовах вивчається Я.М. Гадзалом та іншими [8], де аналізується важливість стійких інституцій для забезпечення продовольчої безпеки. Стан та перспективи продовольчої безпеки в умовах військової агресії описують Л. Артеменко та співавтори [9], підкреслюючи важливість державно-приватного партнерства для відновлення та підтримки продовольчої безпеки.

Віддаючи належне науковому внеску провідних вчених, зазначимо, що низка теорій і

концепцій в контексті врахування специфіки здійснення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах сьогодення, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її сучасну актуальність. Таким чином, ми ставимо за мету охарактеризувати особливості державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного часу. Об'єктом дослідження є держава та приватний сектор як партнери у сфері забезпечення продовольчої безпеки України.

В контексті досягнення поставленої мети, нами було використано ряд методів представлених на табл. 1.

Ключовим завданням є визначити напрямки підвищення ефективності державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки в умовах сьогодення.

Результати. Після повномасштабного вторгнення Україна зіштовхнулася зі значними викликами, що безпосередньо вплинули на продовольчу безпеку. Логістичні шляхи постачання ресурсів були частково заблоковані, у певних регіонах ускладнився доступ до сировини, а загострення воєнного стану призвело до переривання звичних ланцюгів поставок у чутливих галузях. Ці фактори посилили тривоги серед населення, сформувавши обґрунтований страх перед можливим дефіцитом продовольства. Безпековий розвиток країни напряму залежить від того, чи зможуть українські виробники вчасно і в достатніх обсягах забезпечувати критично важливі харчові продукти. Разом із

Таблиця 1

Методологія дослідження

Методи	Характеристика
індукції та дедукції, порівняння і систематизації	для визначення сутності державно-приватного партнерства
синтезу і аналізу	для доведення суттєвості впливу мінливості зовнішнього середовища на забезпечення продовольчої безпеки
морфологічного аналізу	для групування ключових засад здійснення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки
графічний та табличний	для якісного подання результатів дослідження
абстрактно-логічний	для формування теоретичних узагальнень і висновків дослідження

Джерело: систематизовано авторами

цим, у безпековому середовищі зросла роль стратегічних резервів, які тепер доводиться розподіляти з урахуванням регіональних особливостей та динаміки бойових дій. Усе це змусило керівні структури працювати над оперативними рішеннями, аби втримати функціональність продовольчої сфери. Однією з ключових змін стало те, що гравці приватного сектору почали активно долучатися до формування резервів, поставляти продукцію для гуманітарних цілей і напроцьовувати нові схеми співпраці із державними установами. Водночас на тлі постійних загроз зросла необхідність чіткої координації дій, аби не допустити штучних коливань цін та навмисного створення дефіциту. Таким чином, продовольча безпека зазнала відчутних трансформацій, які спонукали українську сторону переглянути та посилити механізми забезпечення стабільності (рис. 1).

У мінливому зовнішньому безпековому середовищі, яке сьогодні нажалі, формується під впливом воєнного стану, державне управління не може повноцінно гарантувати продовольчу безпеку без залучення ділових суб'єктів. Партнерство у цій сфері передбачає, що державні структури визначають стратегічні пріоритети, створюють сприятливі умови та регулюють критичні питання, тоді як приватні виробники, постачальники та

переробники продуктів харчування беруть на себе зобов'язання щодо постійного та безперебійного функціонування виробничого процесу [9–11]. Завдяки такому розподілу ролей формується синергетичний ефект, що дозволяє ефективніше реагувати на критичні виклики. У період війни саме взаємодія держави з підприємцями стає ключем до того, щоб швидко модернізувати матеріально-технічну базу, збільшувати обсяги виробництва та раціонально використовувати наявні ресурси. Крім того, спільні ініціативи сприяють запровадженню технологій з метою мінімізації втрат продукції, оптимізації логістики та зниження ризиків у ланцюгах постачання. Усе це разом дає підґрунтя для стабілізації продуктових ринків, коли безпекове середовище залишається мінливим і непередбачуваним. Важливо, що це партнерство не є одностороннім: воно потребує конструктивного діалогу, чітких зобов'язань і спільного бачення, яке ставить на перший план життєві інтереси суспільства та довгостроковий безпековий розвиток.

Для держави така взаємодія є дієвим інструментом підтримки економічної й соціальної стабільності, адже стратегічна мета полягає у забезпеченні громадян необхідними харчовими продуктами у будь-яких умовах [12–14]. У періоди, коли воєнний

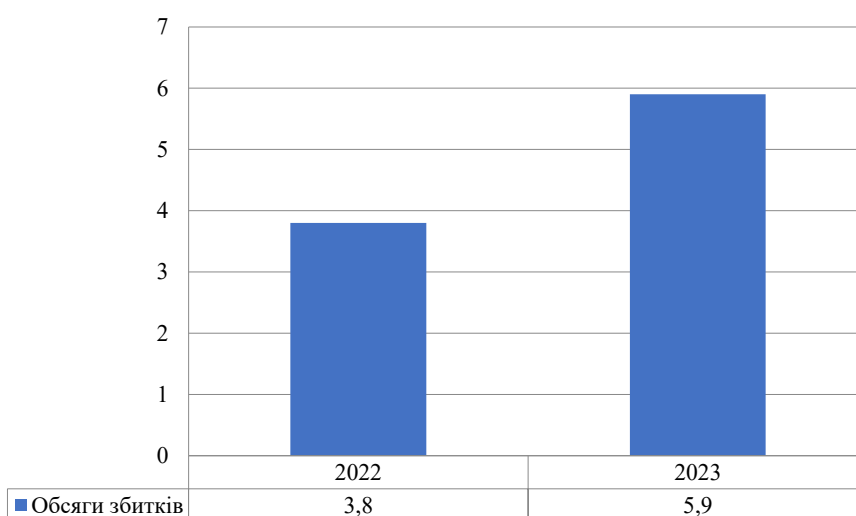

Рис. 1. Обсяги збитків, що зазначала харчова промисловість та система постачання продовольства в Україні за роки війни, млрд грн

Джерело: сформовано авторами за даними джерела [15]

стан обмежує можливості державних структур оперативно реагувати на всі потреби, присутність відповідального приватного сектора допомагає розподілити навантаження. Наслідком цього стають ширші можливості для держави: по-перше, зростає оперативність реагування на кризові ситуації у виробництві та збуті, адже приватні гравці можуть гнучко переналаштовувати свої виробничі лінії й адаптуватися до потреб ринку та суспільства. Зворотний бік партнерства не менш важливий, адже приватний сектор також має низку переваг від співпраці з державою в умовах воєнного стану. По-перше, така співпраця дає доступ до захисних, регуляторних та фінансових інструментів, що допомагають утримувати виробництво та збут на мінімально необхідному рівні, навіть коли безпечове середовище стає непередбачуваним. По-друге, наявність державної підтримки часто означає пріоритетне забезпечення критичними ресурсами: енергоресурсами, засобами логістичного сприяння, спеціалізованим транспортом тощо (табл. 2).

Управління державно-приватним партнерством в контексті продовольчої безпеки вимагає чітко окреслених принципів, що враховують специфіку воєнного стану. Відтак, сама прозорість дій є критичною, адже довіра між сторонами співпраці формується на основі відкритого обміну інформацією про плани

виробництва, постачання та можливі ризики, які виникають у безпечовому середовищі. По-друге, надзвичайна важливість належить механізмам контролю і нагляду, що мають виявляти неналежні практики та сприяти формуванню спільних стандартів якості харчових продуктів. Коли воєнний стан ускладнює комунікацію, технічну логістику та координацію, все це набуває особливої актуальності. Слід визначити чітку систему мотивацій та преференцій: для того щоб приватні суб'єкти відгукувалися на заклики держави, необхідно створювати вигідні умови, які компенсують підвищені ризики виробництва. Це можуть бути податкові пільги, пільгові кредити чи державні гарантії на збереження ринків збуту.

Щоб державно-приватне партнерство стало стійким джерелом продовольчої безпеки, необхідно врахувати низку факторів, котрі впливають на його успішність. Передусім це здатність усіх учасників швидко адаптуватися до змін у безпечовому середовищі. Зважаючи на мінливість воєнного стану, що може одночасно передбачати нестабільність логістичних маршрутів, кадрові втрати, брак палива та інші перешкоди, здатність оперативно перебудовувати виробничі процеси та скеровувати додаткові ресурси стає визначальною. До того ж є ризики, пов'язані з дублюванням зусиль або з нераціональним

Таблиця 2

Основні переваги сторін державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки

Держава як сторона партнерства	Підприємства як сторона партнерства
Держава може оптимізувати використання наявних ресурсів завдяки залученню приватного сектору, що сприяє більш ефективному розподілу продовольчих засобів	Приватні підприємства отримують доступ до фінансових ресурсів, податкових пільг та інших форм державної підтримки, що сприяє їх стабільності та розвитку
Співпраця з приватними компаніями дозволяє державі впроваджувати новітні технології у виробництві та логістиці, покращуючи якість та доступність продуктів харчування	Співпраця з державними структурами відкриває нові можливості для збуту продукції, особливо у кризових ситуаціях, забезпечуючи стабільний попит
Забезпечення стабільного постачання продовольства через партнерство сприяє зміцненню безпечового розвитку країни, особливо в умовах воєнного стану	Участь у державних ініціативах з забезпечення продовольчої безпеки підвищує репутацію компаній серед споживачів та інших бізнес-партнерів
Спільні ініціативи створюють робочі місця та сприяють економічному зростанню, що позитивно впливає на загальне благополуччя населення	Спільні проекти з державою стимулюють впровадження нових технологій та оптимізацію виробничих процесів, що підвищує конкурентоспроможність приватних підприємств на ринку

Джерело: сформовано авторами

розподілом державних коштів, якщо система координації та пріоритизації завдань не налаштована належним чином. Важливою є також боротьба з потенційними зловживаннями, коли певні суб'єкти можуть скористатися непередбачуваністю воєнного періоду для власного збагачення (рис. 2).

Серед інших ризиків – брак єдиного бачення, коли довгострокова стратегія держави та короткострокова вигода приватних гравців не знаходять спільної точки дотику. Крім того, залишається питання безпеки персоналу: коли підприємства не можуть забезпечити мінімально гарантоване захистом середовище для своїх працівників, ефективність виробництва різко падає. Все це вимагає виваженого планування, чіткої комунікації та постійної оцінки ризиків, аби партнерство залишалось взаємовигідним та відповідало вимогам воєнного часу.

Висновки. Отже, забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану не може бути вирішене виключно зусиллями держави

або лише приватними інвесторами. Безпекове середовище, що постійно зазнає загроз і змін, потребує об'єднання зусиль, які спираються на принципи взаємодовіри, відкритості та конкретної відповідальності за результати. Державна сторона, регулюючи законодавство та створюючи сприятливу базу для діяльності, може розв'язати низку структурних проблем, з якими стикається продовольча сфера у критичних ситуаціях. Приватний сектор, у свою чергу, має необхідні ресурси, експертизу та здатність до швидких операційних рішень, що надважливо в періоди, коли логістичні маршрути перебувають під загрозою, а виробництво потребує термінової перебудови (табл. 3).

На нашу думку, саме спільні зусилля дозволяють обом сторонам не лише долати труднощі воєнного періоду, а й закласти основи для якісного післявоєнного відновлення, коли обсяги виробництва можуть бути суттєво збільшені, а ринки – диверсифіковані. Унаслідок цього партнерства суспільство

Рис. 2. Перелік найбільш суттєвих факторів гальмування реалізації державно-приватного партнерства у сфері забезпечення продовольчої безпеки

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 3

Ключові напрямки удосконалення й рекомендацій

Напрямки	Характеристика
Посилення регуляторної бази та координації	Рекомендується розробити комплексний пакет законодавчих актів, що охоплюватиме питання моніторингу якості, розподілу державних субсидій та механізми контролю за використанням ресурсів. Також слід створити координаційну раду, що оперативно узгоджуватиме дії державних структур і приватних суб'єктів у сфері постачання та розподілу харчових продуктів
Модернізація логістики та інфраструктури	З огляду на складність безпекового середовища, необхідно вдосконалювати транспортну інфраструктуру, запроваджувати новітні технології для зберігання й переробки сировини, а також зміцнювати електронні платформи, які спрощують обмін інформацією між ключовими учасниками процесу виробництва та постачання продовольства
Розширення програм соціальної та інвестиційної підтримки	Варто запроваджувати цільові стимули, зокрема податкові пільги або фінансові гарантії для приватних виробників, які беруть участь у державних ініціативах. Одночасно слід посилювати соціальний захист працівників, пропонуючи їм страхування життя та здоров'я, освітні програми та додаткові гарантії у складний воєнний період

Джерело: сформовано авторами

отримує гарантії продовольчої стабільності, а економіка – нові рушійні сили, що зміцнюють національну безпеку. Саме тому державно-приватна взаємодія в сфері забезпечення

продовольчих ресурсів не просто бажана, а життєво необхідна, адже відповідає викликам сучасного світу й утворює довгостроковий безпековий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Іванюк Н.С., Шевченко А.А. Продовольча безпека України в умовах воєнного стану Міжнародна науково-практична конференція «Браславські читання». *Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри*. Одеський державний аграрний університет, (м. Одеса, 01 листопада 2023 р). С. 144–145.
2. Петренко О.П. Фінансово-економічний аналіз ринку зерна як передумова продовольчої безпеки України. *Modern Economics*. 2019. № 13. С. 207–212.
3. Сурілова О.О. Продовольча безпека в умовах пандемії. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : «Гельветика», 2021. Т. 28. С. 117–123.
4. Копитко М.І., Заверуха Д.А. Характеристика основних складових забезпечення економічної безпеки держави. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 3 (63). С. 155–160.
5. Шабатура Т.С., Цимбал Н.В. Продовольча безпека України та світу в умовах війни. Інноваційна модернізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (Кременчук, 15–16 листопада 2022 року). Кременчук : КрНУ, 2022. С. 413–416.
6. Клименко Н.Г. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: стан, проблеми, перспективи. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 30. С. 128–132.
7. Котикова О., Бабич М., Олійник Т. Заходи щодо скорочення втрат продовольства та харчових відходів в Україні. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. V. 6. № 4. Р. 144–167.
8. Гадзало Я.М., Ібатуллін І.І., Лузан Ю.Я. Інституціональне забезпечення функціонування продовольчої системи України в сучасних кризових умовах. *Вісник аграрної науки*. 2022. № 8. С. 5–15.
9. Артеменко Л., Мариненко Н., Крамар І., Гац Л. Продовольча безпека України в умовах військової агресії: стан та перспективи. *Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал)*. 2023. Вип. 1 (28). С. 115–128.
10. Немченко В.В. Продовольча безпека України. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2012. Том 2. № 4 (70). С. 179–183.
11. Копитко М.І. Чинники системи гарантування економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*. Науковий журнал. Луганськ, 2011. № 3 (157). Ч. 2. С. 122–125.
12. Бабич М.М. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки в Україні. *Агросвіт*. 2017. № 3. С. 32–39.
13. Живко З.Б., Даниленко Н.Б., Стадник М.Є. Продовольча безпека України: теоретико-аналітичний огляд. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2019. Том 30 (69). № 6. С. 15–23.

14. Залізничук В.П. Оцінка індикаторів продовольчої безпеки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 128–133.

15. Activities of the enterprises (2024). State Statistics Service of Ukraine : web-site. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.01.2025)

References:

1. Ivaniuk N. S., Shevchenko A. A. (2023) Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh viinnoho stanu [Food security of Ukraine in conditions of martial law]. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference "Braslav Readings. Economy of the 21st Century: National and Global Dimensions,"* hosted by Odesa State Agrarian University, Odesa, November 1. Pp. 144–145. [in Ukrainian]
2. Petrenko O. P. (2019) Finansovo-ekonomichniy analiz rynku zerna yak peredumova prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Financial-economic analysis of the grain market as a prerequisite for food security of Ukraine]. *Modern Economics*. No. 13. Pp. 207–212. [in Ukrainian]
3. Surilova O. O. (2021) Prodovolcha bezpeka v umovakh pandemii [Food security in pandemic conditions]. *Scientific Works of the National University "Odesa Law Academy"*. Ministry of Education and Science of Ukraine, NU "OLA", Odesa: Helvetyka. Vol. 28. Pp. 117–123. [in Ukrainian]
4. Kopytko M. I., Zaverukha D. A. (2021) Kharakterystyka osnovnykh skladovykh zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Characteristics of the main components of the economic security of the state]. *Scholarly Notes of KROK University*. No. 3 (63). Pp. 155–160. [in Ukrainian]
5. Shabatura T. S., Tsybmal N. V. (2022) Prodovolcha bezpeka Ukrainy ta svitu v umovakh viiny [Food security of Ukraine and the world in conditions of war]. Materials of the VII International Scientific and Practical Internet Conference "Innovative Modernization of Ukraine's Economy in the Context of European Integration Processes," Kremenichuk, Kremenichuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, November 15–16. Pp. 413–416. [in Ukrainian]
6. Klymenko N. G. (2022) Zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh viinnoho stanu: stan, problemy, perspektyvy [Ensuring food security in conditions of martial law: status, problems, perspectives]. *Public Administration and Administration in Ukraine*. No. 30. Pp. 128–132. [in Ukrainian]
7. Kotykova O., Babych M., Oliinyk T. (2020) Zakhody shchodo skorochennia vtrat prodovolstva ta kharchovykh vidkhodiv v Ukraini [Measures to reduce food losses and food waste in Ukraine]. *Agricultural and Resource Economics*. Vol. 6, No. 4. Pp. 144–167. [in Ukrainian]
8. Gadzalo Ya. M., Ibatullin I. I., Luzan Yu. Ya. (2022) Instytutsiine zabezpechennia funktsionuvannia prodovolchoi systemy Ukrainy v suchasnykh kryzovykh umovakh [Institutional provision of the functioning of Ukraine's food system in current crisis conditions]. *Bulletin of Agrarian Science*. No. 8. Pp. 5–15. [in Ukrainian]
9. Artemenko L., Marinenko N., Kramar I., Hats L. (2023) Prodovolcha bezpeka Ukrainy v umovakh viiskovoi ahresii: stan ta perspektyvy [Food security of Ukraine in conditions of military aggression: status and perspectives]. *Socio-Economic Problems and the State (online journal)*. Issue 1 (28). Pp. 115–128. [in Ukrainian]
10. Nemchenko V. V. (2012) Prodovolcha bezpeka Ukrainy [Food security of Ukraine]. *Collection of Scientific Works VNAU*. Vol. 2, No. 4 (70). Pp. 179–183. [in Ukrainian]
11. Kopytko M. I. (2011) Chynnyky systemy harantuvannia ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia [Factors of the system of guaranteeing economic security of business entities]. *Bulletin of the East Ukrainian National University named after V. Dal. Scientific Journal*. Luhansk. No. 3 (157), Part 2. Pp. 122–125. [in Ukrainian]
12. Babych M. M. (2017) Problemy zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v Ukraini [Problems of ensuring food security in Ukraine]. *Agrosvit*. No. 3. Pp. 32–39. [in Ukrainian]
13. Zhivko Z. B., Danilenko N. B., Stadnyk M. Ye. (2019) Prodovolcha bezpeka Ukrainy: teoretyko-analitychnyi ohliad [Food security of Ukraine: theoretical-analytical review]. *Scholarly Notes of TNU named after V.I. Vernadsky*. Vol. 30 (69), No. 6. Pp. 15–23. [in Ukrainian]
14. Zalizniuk V. P. (2020) Otsinka indyikatoriv prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Assessment of indicators of food security of Ukraine]. *Investments: Practice and Experience*. No. 2. Pp. 128–133. [in Ukrainian]
15. Activities of the enterprises (2024). State Statistics Service of Ukraine : web-site. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 02.01.2025).

Стаття надійшла до редакції 04.02.2025